

(Вечерње новости, 04.07.2009)

Сви напори српске дипломатије у овом тренутку усмерени су на спречавање већег таласа признавања Косова. Вук Јеремић неуморно обилази меридијане у намери да убеди свет да сачека одлуку суда и да не пресуђује Косову унапред. Циљ је један - изборити се за нове преговоре који ће вратити Албанце за преговарачки сто. А онда је, каже, све могуће.

- Након што је међународни суд правде преузео случај и када је постало очигледно да је правна аргументација Србије, подржана поднесцима других земаља, изузетно јака, почели су покушаји да се промени глобална реалност. Намера је да се нагомила што више нових признавања, не би ли се дошло у ситуацију да, до тренутка када Суд изнесе своје мишљење, тај број земаља порасте изнад половине чланица УН, у покушају да се обесмисли пресуда - каже у разговору за „Новости“ српски шеф дипломатије.

Можемо ли веровати да неке земље које се куну да ће њихов став остати непромењен неће попустити под притисцима?

- Имамо прилично добар преглед односа унутар међународних и регионалних организација, и према томе смо изградили стратегију наступа. Присутни смо на свим њиховим скуповима. Имамо пријатеље свуда, уз њихову подршку добијамо позиве иако нисмо чланови. Врло вероватно ће притисци расти што се више буде примицала одлука Суда. Учинићемо све да томе парирамо.

Стичете утисак да је неко променио став после вашег убеђивања?

- Врло често. Свет је велик. Многе земље имају своје унутрашње проблеме, поготово у време економске кризе. Многе од њих не обраћају пажњу на нешто што се дешава далеко. Зато је много важно бити свуда и стално. И свима упорно износити аргументацију која је веома убедљива. Мислим да смо последњих месец-два били изузетно успешни. Изненадили смо цео свет енергијом и упорношћу да будемо толико свеприсутни. Као резултат наших напора, у који год део света одете, сви знају да су привремене институције из Приштине једнострано прогласиле независност, да за тако

нешто нису имале подршку СБ, да се у УН гласало да се ово питање стави пред Међународни суд правде...

Али, док ви радите, ради и албанска страна...

- Свесни смо тога. Албанци имају подршку неких од најутицајнијих земаља на свету и оне предано раде у корист Приштине. Морамо бити свесни колика је то снага и са коликим се искушењима суочавамо. Али, ми узвраћамо, остајемо упорни и свуда присутни. Ма колико неко био запањен када се на скупу који се одржава на неком далеком меридијану, појави Србија, да би упознала учеснике са ситуацијом на Косову. Мислим да смо, ма колико се не слагали око Косова, код многих зарадили добру дозу поштовања због енергије и начина на који се боримо.

Имате ли сазнана да ли, док трају притисци за признавање, и сам Суд трпи „сугестије“?

-Унапред смо водили рачуна о томе. Наш циљ је био да излобирамо што већи број земаља да се активно укључе у процес путем прилагања поднесака и тиме суд изолујемо од притисака. Тешко је утицати на суд када су државе попут Русије, Кине, Бразила, Египта, Шпаније, и других, поднеле своје мишљење. Да је то учинила само Србија, простор за притиске на Суд био би далеко већи. Овако, није само ауторитет Србије у питању, него и свих тих утицајних земаља чији су ставови идентични нашим. Очекујемо да ће МСП донети саветодавно мишљење које ће бити у нашу корист. То ће отворити простор за поновно отпочињање дијалога о статусу.

Кад ћемо видети прве конкретне потезе Суда?

-Очекујемо да ће у децембру доћи до прве усмене расправе и да ће значајан број земаља учествовати у томе. Сва је прилика да ће овај процес имати историјски значај. Он превазилази оквире националног интереса Србије - пресуда ће имати преседански карактер са директним утицајем на сваки покушај сецесије у свету у 21. веку.

Која је стратегија Србије за тај тренутак?

-Реално је очекивати да се по окончању процеса покрене глобална дебата која ће за резултат имати поновно отварање питања статуса.

Значи ли то и промену одлука неких земаља?

-Наши напори су усмерени ка томе да нико више не призна Приштину, да она не постане члан ниједне међународне организације. Другим речима, да је изолујемо у полудефинисаном статусу, из којег ће моћи да изађе само кроз обнављање дијалога са Београдом.

Коначни циљ је обнављање преговора о статусу. Верујете да је могуће променити га, упркос томе што земље које су га признале тврде да је та ствар зацементирана

за сва времена?

-Мислим да имамо пристојне шансе да се тако нешто догоди. Остаћемо упорни упркос свим искушењима.

Трпите ли ви притиске у земљи и споља да престанете да лобирате за ту ствар?

-Таквих притисака је било у прошлости. Али, престали су да покушавају јер су схватили да нисам у питању ја лично. Реч је о ставу државе Србије, који се сасвим сигурно неће променити. Београд никад неће одустати од употребе свих дипломатских средстава у борби за Косово. Мислим да су то већ сви схватили, зато нас више и не притискају.

Може ли се догодити да се од Србије затраже добросуседски односи са Косовом, чиме би се „на мала врата“ означило наше мирене са статусом?

-Ми се залажемо за најбоље односе са суседима. Али, Косово није наш сусед. Нити ће то икада бити.

Ако Србија у једном тренутку ипак буде уцењена таквим захтевима, да ли би Вук Јеремић остао уз политику која би им се повиновала?

-Када је реч о државним приоритетима, нема места за било какву врсту индивидуализма. Ова земља има јединствену државну политику иза које стоје све институције. Сасвим сигурно нећемо одустати од очувања територијалне целовитости. Нећемо одустати ни од чланства у ЕУ, ни од регионалне сарадње. То су наша три приоритета.

И за вас су та три приоритета на истој равни?

-Да.

Трпите ли понекад критике да сте више посвећени Косову него другим приоритетима и да сте око тога исувише „тврди“?

-Свако има право на свој став. Мој је задатак да спроводим спољну политику ове земље, која није моја, него државна.

Руски званичници тврде да своје потезе у вези са Косовом артикулишу увек у договору са Србијом. Остаје ли Русија наш највећи ослонац?

-Постоји пуна координација између нас када је реч о међународном наступу у вези са Косовом. Став Русије је и даље наш најчвршћи ослонац у дипломатским напорима у вези са одбраном Косова.

Обавештавамо Русију о свему?

-Када је реч о Косову, узајамно се о свему обавештавамо. Став Москве је да Београд треба да диктира темпо по питању Косова, а да она подржава и прати.

Јесте ли због тога постали велики русофил?

-Верујем да нам је Русија најбољи пријатељ. Наш стратешки приоритет је чланство у ЕУ, али наше пријатељство је трајало вековима и опстаће и у времену које је пред нама.

Чак и ако уђемо у Европску унију?

- Русија подржава наш улазак у ЕУ, и то ништа неће променити.

А хоће ли се наш однос са ЕУ померити са мртве тачке, бар кад је у питању визна либерализација или ћете и ви избећи да лицитирате датумима пошто је председник поручио да се то више не чини?

- Постоји разлог за оптимизам. Ми смо испунили све услове предвиђене „мапом пута“ за визну либерализацију. Од пресудне је важности да се коначно изједначимо са осталим Европљанима, да остваримо фундаментално право на слободу кретања.

Ваш холандски колега долази у Београд. Хоћете ли га убедити да промени став?

- Треба имати умерена очекивања од ове посете. Господин Ферхаген ће доћи, разговараћемо о многим стварима, па и оној која нас највише жуља - блокади процеса европских интеграција. Упознаћемо га са нашим напорима у вези са окончањем сарадње са Трибуналом и верујем да ће из Србије отићи са позитивнијим ставом.

Шведска је управо преузела председавање Европском унијом. Можемо ли се за њеног мандата надати кандидатури?

- Са великим ентузијазмом очекујемо шведско председавање јер та земља снажно подржава проширење Уније на западни Балкан. Учинићемо све да искористимо тих шест месеци, с обзиром да нам је чланство у ЕУ стратешки приоритет. Датум подношења кандидатуре биће пажљиво одређен у консултацији са нашим европским партнерима, како би она била прихваћена на најбољи начин.

У уторак је годишњица Владе. Каквој се оцени премијера надате?

- Редовно се виђам и са премијером и са председником. Да постоји било какав проблем, уверен сам да би ми они то рекли. А ја бих свој рад кориговао у складу са њиховим примедбама.

Јесте ли добили критике председника Тадића због неких ваших ставова или начина на који их представљате?

- То су потпуне спекулације. Мораћу да разочарам оне који би желели да је то тако: не

постоје никаква размимоилажења између председника Републике и мене. Неће га бити ни у будућности, председник је неприкосновени ауторитет у процесу креирања спољне политике.

Имате ли осећај да сметате појединим колегама у Влади?

- У Влади и у државном врху постоји апсолутно јединство. Нема значајнијих трвења.

Не можете негирати да, ипак, постоји ривалство међу млађим министрима у Влади око тога ко је ближи председнику, ко се боље котира у јавности, ко бележи више успеха, па и кога медији више воле..

- У сваком послу има и слагања и неслагања. Али, понављам, нема сукоба. До сада смо успевали да све разлике превазиђемо и да останемо заједно на курсу који смо поставили. Верујем да ће до краја мандата владе тако и остати.

Црногорски премијер поручује да је могуће да та земља преиспита своју одлуку о Косову ако одлука Суда буде у нашу корист. Верујете ли му?

- Не бих лицитирао са тим шта би то преиспитивање могло да донесе - повлачење признања или нешто друго. Али, верујем да ће многе земље после одлуке Суда преиспитати своју одлуку. Верујем да ће доћи дан када ће Црна Гора поново признавати Србију у њеним правим границама.

Амбасадора којег данима обећавају још нема. Је ли проблем до нас, или до њих?

- То је питање за црногорско руководство, још нису упутили предлог за новог амбасадора. Они су показали спремност за нови дипломатски почетак и ми смо то прихватили. По нама је саставни део тога и увећано конзуларно присуство у Црној Гори у складу са међународним конвенцијама.

Као да и ту има проблема. Још нема одговора о отварању три нова представништва?

- Прве реакције у Подгорици нису биле негативне, али званичан одговор још није стигао. Надам се да се нису плашили јер за тако нешто нема разлога. Имамо најбоље намере, а Црна Гора у Србији може отворити колико год конзулата жели.

Босанске власти повлаче потернице за „Добровољачку“, Агим Чеку је пуштен на слободу. Имате ли утисак да наше оптужнице код Интерпола немају исти третман као остале?

- Никада нећемо одустати од напора да Агима Чекуа приведемо правди. Он је починио злочин против цивилног становништва, а то никад не застарева. До краја живота неће бити сигуран где год се налазио.

Шта се догађа када се срећете са албанским лидерима?

- Немамо никакву комуникацију. Очекујем да ћемо је ускоро остварити у оквиру статусног дијалога.

Пошто разговор водимо на ваш рођендан, јесте ли размишљали шта бисте себи пожелели на професионалном плану?

- Нисам размишљао о томе. Али, волео бих да и даље имам подршку колега и институција ове земље као и до сада.

Јесте ли, срећући се са најважнијим државницима света, стекли нове узоре?

- Неки су на мене оставили изузетан утисак, али не би било политички коректно да их именујем. Заиста, упознао сам један број особа према којима гајим посебан респект.